

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

725.094

Szerző:

M. F.

Cím:

Népszabadság, 1959. nov. 18.

Idő

"1959"

ÚJPEST ÉS KISPEST

Két peremváros gondjairól és terveiről

reijyszam

(Oldal)

KÉT HAJDANI PEREMVÁROS.

Újpest és Kispest tanácselnökeivel beszélgettünk a kerület fejlődéséről. Érdekes és izgalmas ennek a két városrésznek a története, ami mindig kapcsolódik a főváros történetéhez. Nem is élhetett teljesen önálló életet egyik város sem, hiszen tőzsomszédságukban egy hatalmas világváros épült fel, s ez nem volt hatástalan.

Mégis van mindkét város múltjában, jelenében és tegyük hozzá: jövőjében is valami sajátos, jellegzetes, ami azzal a szóval függ össze, hogy peremváros. Az öreg Pest-Buda mellett 130 évvel ezelőtt megszületett Újpest a gyárak bölesője lett. A látszólagos kisváros mélyén egy hatalmas erőt képviselő munkásság fejlődött ki sok emlékezetes harc közepette. A nagy Pest-Budától tízvalahány kilométerre kialakuló Kispest sokban hasonlított testvérvárosához, Újpesthez, csak mintha nyugodtabb, szenvedélytelenebb lett volna. Igaz, ötven évvel később született, mint Újpest, a hagyományait nem szőhette át meg át a gazdag képzeletű emlékezet. Kispest múltja sem nélkülözi azonban a magyar munkásosztály kialakulásának jegeit, ami a többi között a nagyhírű Hoffher-gyárhoz kapcsolódik.

Hogy él most ez a két hajdani peremváros?

Andrási Gyula, az újpesti tanácselnök azt mondja:

— Összehasonlíthatatlanul jobban, mint húsz évvel ezelőtt. Tudja, elvtárs, mi volt akkor a legnagyobb probléma Újpesten? A ruha és a kenyér. Ma már sokan, elsősorban a fiataloknak majdnem hihetetlennek tűnik ez. Rongyosak voltak az emberek és éheztek. A munkanélküliség természetes velejárói voltak ezek. Ma ilyen gondja senkinek nincs. Az itteni lakosok szépen öltöznek és jól esznek. Az igényekről tanúskodik szép áruházunk forgalma. Van azonban gondunk: és ez a lakáskérdés.

Andrási elvtárs elmondotta, hogy az utóbbi időben magánérőből 850 családi ház épült Újpesten. Egy önálló városrész ez, ahol külön iskolát kell építeni. A családi házakban lakó gyermekek számára 12 millió forinttal építenek egy 16 tantermes iskolát. Az iskola mellé felhúznak egy orvosi rendelőt is és egy üzletházat is. Az Árpád úton 104 szövetkezeti lakás épül, ezekben jövő ősszel lehet beköltözni.

Andrási elvtárs azonban elégedetlen a fejlődés ütemével:

— **TÖBB LAKÁSRA** lenne szükség. Tudom, nincs elég anyag, és nincs elég munkaerő. A jövőben azonban az épülő lakásokat úgy kellene elhelyezni, hogy közelebb legyenek a gyárakhoz. Újpesten 80 ezer ember lakik. A kerület üzemeiben 39 ezer fizikai munkás s 8 ezer műszaki tevékenykedik. Ehhez hozzászámítva a kerület más dolgozóit is, mondhatjuk,

hogy Újpesten 50 ezer ember dolgozik. Naponta sok ezren más kerületből igyekeznek újpesti munkahelyükre. Nemegyszer megtörténik, hogy az itteni dolgozó Lágymányoson, Kőbányán vagy Zuglóban kap lakást, s így mindennap több órát kell a villamoson töltenie. Véleményem szerint több lakást kellene építeni Újpesten...

A kerület tanácselnöke ezután arról beszélt, hogy Újpest kinötte régi, peremvárosi ruháját. Újpest a főváros szerves része, s ez nemcsak közigazgatásilag van így, hanem a valóságban is. Húsz perc a Nyugati, harminc a Nemzeti, ha nincs csúcsforgalmi idő. Az újpesti áruházba kijárnak a belső kerületekben lakók is, mert szép vásárlók rendelkezésére. Egy sor területen meg is üti a kerület a fővárosi mércét. Például egészségügyi téren: 4 kórháza van, 1110 kórházi ágygal. Két általános gimnázium és három technikum neveli az újpesti gyerekeket. Tegyük hozzá: nemcsak a gyerekeket, hanem a felnőtteket is. A dolgozók középiskolájába 319 tanuló jár, a dolgozók általános iskoláját pedig 880-an végzik.

Kulturális téren van a lemaradás. Nincs egy valamirevaló kultúrházunk. Ez lenne a legfontosabb. Kevés a mozi is. Régen 7 mozi volt Újpesten, most csak 4 van. A vendéglátóipar is korszerűtlen, nem felel meg az újpestiek igényének. Egyszerű a könyvtárunk lesz olyan, amit még a belső

kerületek is megirigyelhetnek. Azután vannak más gondjaink is: aszfaltozni kell járdáinkat, és korszerűsíteni a város közbiztonságát. Az elkövetkezendő években meg akarjuk oldani városrendezési problémáinkat is, javítani akarjuk a házakat, hogy mi is Budapest méltó része lehessünk. Úgy gondolom, meg is érdemeljük ezt a fejlődést, mert az újpesti munkások nemcsak kérnek, hanem adnak is: a harmadik negyedévi tervüket 109,8 százalékra, kongresszusi felajánlásait pedig 104,4 százalékra teljesítették.

A KISPESTI tanácselnök Ladós Mihályné ezzel kezdti:

— Kilenc éve vagyok itt, 1950-től 1954-ig tanácsitkár voltam, attól pedig tanácselnök vagyok, de néha nem hiszem el, hogy ennyit fejlődött ez a kerület. Csak egy példát: mielőtt idejöttem, a Vörös Október Ruhagyár ÜB-titkára voltam, s ez az üzem 1948-ban létesült. Ma a kerület jelentős üzeme, sok száz és száz dolgozónak ad biztos megélhetést. Hozzáteszem: megélhetési gondja egyetlen dolgozónak sincs Kispesten. Emlékszem, a harmincas években mennyi volt itt a munkanélküli, az elkéseredett ember, az éhező és a rongyos férfi...

Mintha összebeszélte volna a két tanácselnök. Ladós elvtársnő ugyanarról szól, mint Andrásfi elvtárs. Ladós elvtársnő azt mondja:

— A kerületnek 75 ezer lakosa van. Rohamosan fejlődünk. A sok üzem nagy perspektívát ad Kispestnek. Ez a város a múltban önálló megyei jogú város volt, de nem fejlődött semmit. Az utcákat például csak ott hozták rendbe, ahol a polgármester vagy valamilyik ismert ember lakott. A töb-

bit most nekünk kell pótolni. A volt Cséri-telep helyén emeletes házak épültek. Egészségügyi vonalon sokat fejlődtünk: 1951-ben felépült a négyemeletes, tanácsi rendelőintézet. Kórházunk viszont nincs, a rendelőintézetben belül összesen 120 kórházi ágy áll rendelkezésünkre. Előbb-utóbb kórházat kell építenünk.

Nagy a fejlődés az oktatás területén is, jelentős összegeket fektettek be az iskolák korszerűsítésébe. Az általános iskolákkal pillanatnyilag nincs is baj, később azonban itt is jelentkezik majd a túlszűfolttság. Nagyobb hiba, hogy mindössze egyetlen gimnázium van a kerületben, s nincs technikum. A második öt éves tervben szerepel egy 16 tantermes gimnázium. Nagyon várjuk, mert évente 600—650 gyermek végzi el az általános iskolát és a gimnázium csak 180 tanuló tud befogadni. Ezért sokan más kerületbe mennek, és később nem is szívesen jönnek vissza. A hiányon ötletes megoldással akarnak segíteni: ebben az évben létrehoztak egy kísérleti iskolát, ahová általános iskolát végzetteket vettek fel. Az iskola négyéves, általános gimnáziumi érettségit és szakmunkásképzést ad. Négy év múlva Kispesten érettségizett lakatosok dolgoznak...

Jellemző, hogy a kulturális elmaradottság is éppúgy jelentkezik, mint Újpesten. Ladós elvtársnő szavai szerint:

— **EZ A VÁROS** is felnőtt. Húsz évvel ezelőtt itt nem volt vagy csak alig volt kulturális igény. Ma a legtöbben egy nagy kultúrházat kérnek. A kerületben három, kis befogadóképességű kultúrház van, s a három egyet sem

tesz ki. Nincs klub, nincs egyetlen reprezentatív vendéglátóipari üzem sem, pedig erre is nagy szükség lenne. Kevés a mozi is, a felszabadulás előtt öt volt, ma csak három mozi van. A volt Flóra Moziban például kilenc éve gyógyszerraktár van, s nem bírjuk visszakapni. A Szabó Ervin Könyvtár is egy szűk üzletben szorog.

S végül még egy hasonlóság: a lakáskérdés. Mit mond erről a nagyon fontos kérdéstről a kerület gondját-baját jól ismerő tanácselnök?

— Annak idején nagyon örültünk, hogy felépültek az élmunkás-házak. Azóta azonban igen kevés lakás épült a kerületben. Átalakítással mintegy 150 lakást nyertünk. Több mint 500 családi ház épült magánerejből. Az igény sokkal nagyobb. Az itt lakó emberek sokszor más kerületben kapnak lakást, mert ott épül, s azután villamoson járnak ide a kerületbe dolgozni. Ez nem jó. Sokan előbb-utóbb elmennek közelebbi munkahelyre. Nálunk van szabad terület, a városrész sem olyan zsúfolt, s helyes lenne, ha az elkövetkezendő években több lakás épülne Kispesten is. Érdekes dolog, hogy az emberek nem azt követelik, hogy adjunk lakást, hanem azt mondják: ennyi pénzem van, építsenek szövetkezeti lakást. Az üzemek törzsgárdája szempontjából is szükséges lenne, hogy itt telepedjenek le a fiatalok is.

NEM BESZÉLT össze Újpest és K...pest tanácselnöke, de hasonló kérdésekről beszéltek, mert azonosak örömeik és gondjaik. A két munkáskerület hasonló örökséget kapott a múlttól, s hasonló terveket sző a szebb jövő érdekében.